

Naturvernforbundet
i Stjørdal og Meråker

Årsmelding 2023

Styret, andre verv og representasjon

Styret har bestått av:

Leder: Anne Marit Ligaard

Kasserer: Morten Harper

Styremedlem: Arne Moksnes

Styremedlem: Ole Teodor Hofstad

Styremedlem: Alette Sandvik

Styremedlem: Kjell Lundemo

Styremedlem: Bård Rørvik

Varamedlem: Kjell Arnfinn Aune

Varamedlem: Gunnhild Østerås

Varamedlem: Johannes Schumacher

30. mai 2023: trakk Ole Teodor Hofstad seg fra styret pga tidsmangel, Johannes Schumacher ble nytt fast styremedlem.

Valgkomite: Morten Harper og Arild Aune

Revisor: Anne Marken

Styret har hatt en representant i **fylkesstyret** for Trøndelag: Alette Sandvik

Styret har hatt flere **styremøter**, noen arbeidsmøter og ellers avklart saker fortløpende via epost. Vi har behandlet flere saker og gjennomført hovedpunktene i arbeidsplanen for 2023 der det viktigste har vært å følge med i alle planer om arealdisponering og andre tiltak og **fremme innsigelser når natur og miljø trues**, samt å gjennomføre flere **arrangementer for medlemmene og andre interesserte**.

Årsmøte, fylkesårsmøte og medlemsutvikling

Årsmøte

Årsmøtet ble gjennomført 15. februar på Daba cafe, Stjørdal, med innledende foredrag av Jan Grimsrud Davidsen der hovedkonklusjonen var at både sjøørret og laks er arter under stort press i elveosen til Stjørdalselva. Det anbefales på det sterkeste å redusere nedbyggingen ved Hellstranda og Langøra S til det absolutt nødvendige og å kompenseres for arealer tilsvarende det som går tapt. Deretter ble det kaffe, kaker og smørbrød og

gjennomgang av alle sakene. Det ble valgt nytt styre der de fleste tok gjenvalg og noen ekstra medlemmer ble valgt inn.

Foto: Anne Marit Ligaard

Fylkesårsmøte

25. mars deltok vi med to representanter på Fylkesårsmøtet på Levanger der blant annet nestlederen i NNV, Pernille Bonnevie Hansen, var til stede.

Medlemsutvikling

Medlemstallet har økt fra 161 medlemmer (1.1.2023) til 186 (31.12.2023), noe vi selvfølgelig er veldig glade for.

Saker lokallaget har arbeidet med i perioden

Høringsuttalelser, klager, debattinnlegg, intervjuer, omtaler og viktige møter med ulike offentlige myndigheter og instanser:

Vi har skrevet flere høringsuttalelser i viktige saker knyttet til naturvern blant annet:

- Innspill til revidering av verneforskrift for Øvre Forra naturreservat, med et restriktivt syn fra oss
 - Høringsinnspill ang. Forsvarsbyggs ønsker om utvidede tillatelser på Frigården
 - Uttalelse angående midlertidig endring Jullumstrø gjenvinningsanlegg på Frigården
 - Uttalelse ang Detaljplan for Holmssvingen Næringsområde på Stjørdal
 - Innspill til planprogrammet i Kommuneplanens arealdel 2024-2036, Meråker
 - Innspill til Arealplan Meråker
 - Merknader til reguleringsplan for Sætnan deponi, Lånke
 - Høringsuttalelse om Kommunale retningslinjer for motorferdsel i Kongrosetta Naturreservat
-
- Møte med Statskog angående kjøpet av Meraker Brug sammen med representanter fra fylkeslaget og skogutvalget i Naturvernforbundet

- Møte Stjørdal kommune ang. kommunal overtagelse av Dalførepatruljen. Etter tre runder med sommerjobben (2019, 2020 og 2022) ønsker både Naturvernforbundet og initiativtager Rune Sagen at prosjektet følges opp videre av kommunen, fortsatt som en sommerjobb for ungdom
- Brev til politikerne i Stjørdal og Meråker med info om årsmøtet og Arbeidsplan 2023 og Årsmelding 2022 vedlagt

Foto: Per Inge Værnesbranden

- Sammen med Birdlife anmodning til Miljødirektoratet om anmeldelse av forsopling av Lecadammen
- Brev til Stjørdal kommune om Forslag om oppkjøp og restaurering av Lecadammen på Sutterøleiret fra oss og BirdLife Stjørdal
- Brev til samtlige representanter i kommunestyret inkludert varamedlemmer ang. lokalpolitikernes makt og viktige rolle i å ta vare på natur- og naturverdier og redusere klimagassutslipp
- Politikerbrevet nevnt over ble også publisert i Bladet, StjørdalsNytt og Meråkerposten

Mange av lagets arrangementer, medieoppslag, innlegg og uttalelser er fortløpende blitt omtalt på nettsida vår: www.naturvern.no/stjordalmeraker og noe har blitt delt på vår facebookside: www.facebook.com/stjordalmeraker

Vi anbefaler å se på hjemmesiden og facebook siden for å lese mer om de ulike sakene og for å se flere bilder fra de ulike arrangementene våre.

Arrangementer for medlemmer og andre interesserte

Vi takker Naturvernforbundet sentralt og Miljødirektoratet for pengestøtte til gjennomføring av de aller fleste arrangementene nevnt under. Uten denne aktivitetsstøtten hadde det ikke vært mulig å få til alt dette.

Strandryddedagen

Lørdag 15. april deltok vi med rydding langs Stokkbekken. De få som møtte opp gjorde en skikkelig god innsats.

Foto: Kjell Arnfinn Aune

Spesielt var brøyttestikker i plast et avfallsproblem i år, i tillegg til alt fra sigarett-filter til plast, flasker og freesbees (i alt 6 stk i bekken ble levert tilbake til de som driver sporten).

Klesbyttedagen

I samarbeid med Stjørdal museum Værnes arrangerte vi 22. mars Den store klesbyttedagen som i år som i fjor, ble en stor suksess. Vi er kjempeglade for alle de 134 personene som var innom for å bytte klær. Totalt ble det levert inn 715 klesplagg og en del sko. Klærne som 'ble igjen' ble levert til NLM Gjenbruk. Vi er glade for å kunne bruke de nydelige stuene i den gamle presteboligen ved Værnes kirke. Det gir god stemning, og vi tør påstå at har det fineste stedet i hele Norge for gjennomføringen av denne dagen. Husflidslaget bidro med fikselaug der folk fikk hjelp til å reparere klær. Dette var populært og mange klær, spesielt ullklær ble stoppet med for eksempel små blomster som gjorde dem enda finere enn før. Museets venner hadde gjort en formidabel innsats i forveien og ordnet med cafe på selve dagen. Den var stort sett full av folk som pratet, drakk kaffe, spiste kaker og vafler og koste seg.

Produksjonen av klær og sko står for 8 prosent av verdens utslipp av drivhusgasser, ifølge en FN-rapport. Å ta bedre vare på det vi har, reparere det eller bytte i stedet for å alltid kjøpe nytt er derfor et viktig bidrag til å bekjempe klimakrisa. I tillegg brukes selvfølgelig store naturressurser og ofte billig arbeidskraft i andre deler av verden for å produsere stadig mer sko og klær. Vi takker alle som deltok for at vi fikk en hyggelig dag i vakre omgivelser med god stemning. Motto: ta vare på det du har og bytt i stedet for å kjøpe nytt!

Foto: Anne Marit Ligaard

Foto: Anne Marit Ligaard

Folkemøte om hyttebygging

2. mai 2023 inviterte vi til en åpen diskusjon der alle kunne komme å si sin mening om mer hyttebygging i Meråker.

Trond Simonsen innledet møtet med klare tall om antall hytter og planlagte hyttearealer i landet. Hytter utgjør i mange kommuner den største arealtyven. Roger Rein ledet debatten

og de fleste politiske partiene stilte med en representant til panelet. Mange innbyggere og andre møtte opp og mange sa sin mening om saken.

Hytter gjør noe med folk og bygd, natur og tradisjoner, og det er ingen tvil om at det er mye å diskutere og at debatten ikke er ferdig. Vårt perspektiv er først og fremst natur, biologisk mangfold og klima, men vi bryr oss og tenker også på beite for husdyr og rein, jakt og fiske, friluftsliv, hytteeiere og bolyst for innbyggerne.

Foto: Kjell Arnfinn Aune

Det var stort engasjement for fortsatt hyttebygging i Meråker fra næringsaktører i forkant av møtet, og masse avisskriverier. I etterkant av møtet publiserte StjørdalsNytt følgende artikkel: <https://www.s-n.no/nyheter/i/8J7eeA/jeg-synes-det-jeg-ser-er-skremmende-utifra-min-naering-med-all-hyttebygging-og-det-er-paa-tide-aa-snu-utviklingen?>

Fugletur til Liaberga naturreservat 24. mai

Vi måtte dessverre avlyse denne turen med ornitolog Tom Roger Østerås som guide. Mange hadde gledet seg veldig, men vinden ble for sterk for å få til et vellykket arrangement.

Miljøpris til Naturvernforbundet i Trøndelag

8. juni fikk vi overlevert pris fra Rakel Skårslette Trondal i Trøndelag SV for arbeidet med Den store klesbyttedagen. Det er fint å få en sånn oppmuntring når naturverdiene vi kjemper for å bevare i stadig større grad blir utnyttet og ødelagt, til tross for at vi vet at de er livsnødvendige for alt liv på jorda, inkludert oss mennesker.

Åtti prosent av befolkninga i Norge sier at de har for mye klær samtidig som mange selvfølgelig synes det er spennende med noe nytt. Da er muligheten for å bytte klær et

glimrende konsept. Det er på ingen måte kjedelig å være naturverner, tvert imot gir det stor glede å ha klær med historie som vi kanskje også setter vårt eget preg på gjennom å reparere og pynte for å bruke plaggene lengst mulig.

Når vi bytter istedenfor å kjøpe nytt sparer vi enorme mengder med vann, kjemikalier og CO2 i produksjon og transport. Produksjonen av én t-skjorte, krever tusenvis av liter vann og åtte prosent av klimagassene kommer fra tekstilindustrien. Samtidig må vi huske på at billige klær betales av billig arbeidskraft i den tredje verden.

For oss i Naturvernforbundet er det viktig å gjøre det lettere å ta miljøvennlige valg i hverdagen. At SV gir oss miljøprisen er gledelig og sier kanskje også noe om at klesbytting er et bra tiltak i ei tid der mange sliter økonomisk.

På toppen av kranssekaka har klesbyttedagen blitt en sosial og hyggelig dag med mulighet for å treffe kjentfolk, kose seg med kaffe og kake, få hjelp av damene i Husflidslaget til å reparere ødelagte klær og få vandre rundt i de nydelige stuene i den gamle prestegården. Det er viktig å si at vi ikke kunne gjennomført denne dagen uten Unni Raaen Nysæther på Stjørdal museum Værnes og Museets venner, så her på Stjørdal fortjener de prisen like mye som oss.

Foto: Unni Raaen Nysæther

Naturgledetur på Frigården med Kjell Ivar Flatberg

Naturvernforbundet i Stjørdal og Meråker arrangerte tur til Frigården med guru og myreksperter Kjell Ivar Flatberg 22. juni.

Dessverre var det få politikere som møtte opp for å lære mer om myras unike egenskaper, hvor lett den er å ødelegge og hvor mange tusen år det tar å bygge opp myrer som de vi har på Frigården. Likevel er vi glade for at omtrent 30 personer deltok, for alle gode spørsmål og innspill og ikke minst er vi glade for lokalt initiativ fra Frigårdens venner som stilte med plakater og engasjement for myra.

Vi er svært takknemlige for at Kjell Ivar Flatberg stilte opp med stor entusiasme, varme, humor og kunnskap i verdensklasse og viste oss myra og dens mange herligheter. Han viste oss ulike myrtyper, fortalte om myras plass i økosystemet, om myras funksjon som karbonlager, vannlager, vannrensere, leveområde for planter og dyr, hekke- og rasteområde for fugl og viste oss myras skjønnhet.

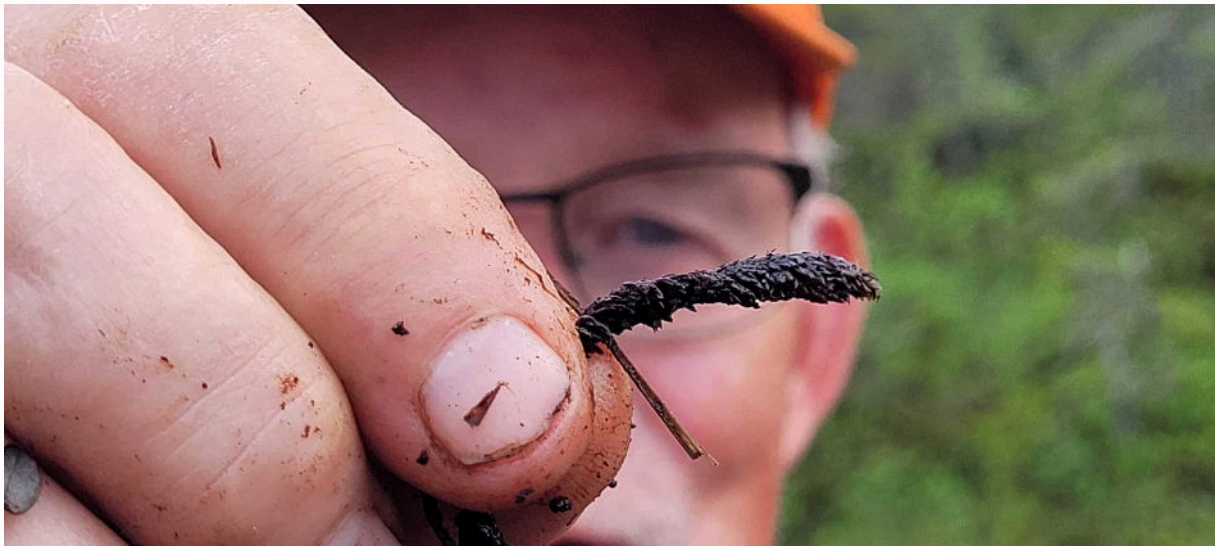

Foto: Anne Marit Ligaard

Vi så en mengde torvmoser som er Flatbergs spesialitet: Rosetormose, rødtormose, myrbyrnmose, beitetormose, rusttormose, dvergtormose, abelstormose, kjøttormose og litorvmose.

Andre moser: Myrbyrnmose, stormakkmose, brunmakkmose, piperensermose, stormakkmose og etasjemose.

Samt: Strengstarr, kornstarr, dystarr, gulstarr, nebbstarr, trådstarr, takrør, marigras, breimyrull, blærerot, stor myrfiol, vanlig myrfiol, bukkeblad, skrubbær og mange andre planter. Dagens fokus var myr og myrplanter, men vi så også insekter og andre dyr og ble svært populære for en horde med nyklekkede knott.

Foto: Anne Marit Ligaard

I Norge har vi allerede ødelagt en tredel av all myr. Likevel fortsetter ødeleggelsene til tross for at fagfolkene i flere år har advart om konsekvensene. Naturvernforbundet i Stjørdal og Meråker har i lang tid arbeidet for å bevare den naturen og myra som er igjen på Frigården.

Sosial humlesafari med Tor Bollingmo i den rike blomsterenga i Beitlandet

5. juli møtte 50 deltagere og fikk en mangfoldig, hyggelig og lærerik ettermiddag i et unikt kulturlandskap i full blomst! Det var god stemning med kaffe og kaker, småprat og musikk i vakre omgivelser i Heidi Beitlands nybygde natarium på gården Beitlandet i Forradalen på Stjørdal. Her var det god utsikt over slåtteenger, skog og fjell, ja Fonnfjellet, Røsshauken, Vålåkleppen og Skarvan lå som perler på ei snor mot horisonten. Heidi fortalte litt om gården og gårdsdrifta 300 m.o.h., langt unna byens kjas og støy. Her har det vært kontinuerlig drift siden 1500-tallet. Ragne Beitland framførte visa hun synger for geitene sine til stor begeistring for folket.

Foto: Anne Marit Ligaard

Humleekspert Tor Bollingmo ga oss en særdeles pedagogisk og humoristisk innføring i humlas livssyklus og hva som skjer når blomster blir pollinerte. Vi fikk i oppgave å kartlegge 27 blomster, 6 humler og 7 andre insekter noe som slettes ikke var umulig å få til i slåtteengene som var i full blomst med yrende summing. Og for en opplevelse å få gå ut i enga som var full av nattfioler, mariehender, kløver, engkailler, blåkoller, harerug, prestekrager, rødknapper og alt annet du kan drømme om. Tor viste oss hvordan vi kan holde i en humle, se om det er ei jente eller en gutt, kjenne 'motoren' i dyret og bestemme hvilken art det er. Vi så blant annet trehumler, markhumler, åkerhumler, jordhumler, lynghumler, tyvhumler og steinhumler, og til manges store forundring var det mulig å se forskjell på de ulike artene!

Etter at vi hadde gjort nye oppdagelser og kost oss lenge og vel i blomsterenga, fortsatte det sosiale livet rundt og inne i huset og det offisielle programmet ble avsluttet med musikk og sang fra Emil Beitland.

Foto: Anne Marit Ligaard

Sjekk hjemmesida vår for mange flere bilder: <https://naturvernforbundet.no/trondelag/sosial-humlesafari/>

Valgdebatt i Kimen

'Stjørdal som foregangskommune for klima- og miljøtiltak' var tittelen og tema på Valgdebatten som vi arrangerte 28. august i år. Publikum, politikere og Naturvernforbundet hadde mye på hjertet, og vi kom på langt nær gjennom alle undertema og spørsmål. En foreløpig konklusjon kan være at vi trenger flere arenaer for å diskutere politikk, og at det er et stort behov for å spre kunnskap og dypere forståelse for hva natur- og klimakrisa innebærer.

Politikerne som møtte opp til Valgdebatten; Renate Trøan Bjørshol fra Høyre, Johan Aarbu fra Frp, Torgrim Hallem fra Venstre, Gunnar Uglem fra MdG, Rolf Charles Berg fra Sp, Jan Inge Kaspersen fra Ap, Johannes Fagervold fra Rødt, Annette Tollefsen Jensen fra Krf og Morten Harper fra SV

Foto: Anne Marit Ligaard

Det kom gode og glovarme spørsmål og innlegg fra publikum som var oppmerksomt til stede.

Biblioteket stilte med rom, folk og utstyr sånn at debatten kunne gjennomføres. Bladet og redaktør Linn Yttervik ledet debatten på en flott måte og strømmet den sånn at mange kan se den.

Se opptak av debatten her: <https://www.bladet.no/nyheter/i/wAm2kL/inviterer-til-valgdebatt-dette-er-lokalvalgets-viktigste-tema>

Foto: Anne Marit Ligaard

Både naturkrise og klimakrise er nå så alvorlig at alt vi gjør er i seneste laget. Det betyr at det koster, svir og krever ei helomvending for å få til handling som monner. Det er ikke lett å være politiker og sette seg inn i alle sakene man bør kunne noe om, og debatten bar preg av at forståelsen for de store sammenhengene ikke nødvendigvis er på topp hos alle.

Men: det er ingen tvil om at alle politikerne uttrykker at det er alvor, alle sa at Stjørdal skal jobbe for å verne 30 prosent av all natur på land og til havs, at alle naturtyper skal være representert og at det skal restaureres 30 prosent av ødelagt eller delvis ødelagt natur i Stjørdal! Dette tar vi med oss videre i arbeidet med å ta vare på naturverdier i Stjørdal.

Naturmangfoldsplanen er vedtatt og politikerne våre sier de vil arbeide for å følge den opp. Det gir håp om at Stjørdal kan bli en ekte foregangskommune for klima- og miljøtiltak om politikerne og velgerne vil.

Stand på Stjørdal torg

Lørdag 2. september sto vi på stand fordi vi mener natur og klima bør være den aller viktigste saken i valgkampen. All natur ligger i en kommune og gjennom arealpolitikken er det kommunepolitikerne som bestemmer hvordan naturen skal forvaltes. Derfor er det viktig å velge natur- og klimasmarte politikere.

Foto: Morten Harper

Vi på stand sammen med Frigårdens venner som gjør en utmerket innsats, med stor kjærlighet for bygda si og ukuelig pågangsmot for naturen i Lånke. Stor takk til Aud og Tore som med godt humør, store smil og omsorg for naturen, sto sammen med oss og delte ut flyers og snakket med alle som nærmet seg. Vi trenger medlemmer som engasjerer seg!

Vi er ekstra takknemlige for at Åsmund fra Naturvernforbundet i Trøndelag kom med telt, bord, flyers og fagkunnskap. Det er betryggende og ha med seg en så dyktig og dessuten trivelig kar på laget.

Det er stas å snakke om naturverdiene i Stjørdal, og gøy å følge med på folkelivet og politikerne. Vi var heldige og fikk snakket med mange hyggelige mennesker, kjente og ukjente, politikere og ikke-politikere og folk vi var enige og uenige med.

Lørdagen etterpå sto vi på stand sammen med BirdLife Stjørdal og Miljøagentene. Da ble det ekstra liv og mange morsomme øyeblikk.

Foto: Miljøagentene Meråker og Stjørdal

Turer til Storkluken i Meråker med Kjell Lundemo som guide

Planlagt tur 26. august ble avlyst pga flom og stengt E14 mellom Stjørdal og Meråker. 3. september gjorde vi et nytt forsøk. Været var ikke på topp og oppmøtet var labert, men fortellergleden til Kjell var som vanlig helt topp, selv om vinden stoppet oss før vi nådde toppen.

Foto: Anne Marit Ligaard

På tredje forsøket opp til Klukken spanderte værgudene godt vær

Den 24. september var vi 15 deltagere som startet fra Kluksdal Søndre, 520 moh, den eneste gården i Meråker der det fortsatt drives med melkeproduksjon. Derfra gikk turen, via Jostuggu, opp til toppen på Storklukken, en avstand på ca. 4 km. Toppen ligger 1110 moh., 600 m høyere enn der vi startet, så det gikk ganske bratt oppover. Fra Storklukken gikk vi sørover til Blygangsgruva, der vi etter en lengre rast, startet på tilbaketuren til Kluksdalen. Hele turen ble på ca. 12 km.

Foto: Kjell Lundemo

Turen gikk gjennom granskog, fjellbjørkeskog og variert lavalpin vegetasjon med bl.a. vierkjerr, lyngheier, grassletter, rabber og snøleier.

Det var ganske sur vind på veien oppover, men vi slapp regn. Oppe på toppen kom sola fram, og vinden stilnet. Vi fikk et ønskevær og kunne nyte en storslagen utsikt, – med horisonter av fjell i alle retninger!

Nede i granskogen på Kluksdalen så vi på levningene av et gammelt anlegg der det var blitt produsert jern fra myrmalm. Vi så spor etter flere ovner og fant slagg i skråningen nedenfor. I følge arkeologer var dette anlegget i drift mellom år 120 og 250 evt., og i dette tidsrommet har det blitt produsert store mengder jern der. I Meråker er det funnet rester etter mange slike anlegg, og det ser ut til at det har vært produsert jern i bygda over en periode på mer enn 2000 år, fra ca. år 350 fvt. og fram til på 1800-tallet. Arkeologer har anslått at det i de første 200 årene evt., da aktiviteten ser ut til å ha vært størst, trolig har vært produsert mellom 5 og 10 tonn godt smibart jern i Meråker hvert år.

Jernet har etter all sannsynlighet blitt produsert for eksport, bl.a. til Romerriket. Nye anlegg er funnet helt opp til de siste årene, og det er temmelig sikkert mange som ennå venter på å bli oppdaget. Det må minnes om at alle slike anlegg automatisk er fredet etter kulturminneloven.

Under rasten som vi hadde, i «Jostuggu» ble det fortalt om en av Meråkers store sønner, sølvsmed og tusenkunstner, John Fundaunet (1751-1820), populært kalt Funtaunmesteren og om «Stor-Jo», som hadde satt opp Jostuggu (ca. 1850). Funtaunmesteren var landskjent som en meget dyktig sølvsmed.

I følge ham selv og lokal fortellertradisjon sies det at han hadde sin egen sølvgruve oppe i Klukken, der han hentet malmen til sølvet som han brukte. Menge har lett, men ingen har hittil funnet gruva.

På denne tida, seinhøstes, er blomstringen i fjellet stort sett over. Vi fant derfor lite blomsterplanter. Likevel var det mye interessant å se på.

Vi så på einer og snakket om tradisjonell bruk av denne busken, som er det mest utbredte bartreet på jorda, og som kan bli svært gammelt, over 1000 år. På einer fant vi også «kikbær», som i folkemedisinen har blitt brukt som legemiddel mot kikhoste. «Kikbær» er egentlig en misvekst (galle)

laget av einergallemygg. Myggen overvintrer som larve inne i gallen.

Gallemygg er en stor gruppe med små, spinkle insekter (0,5-8 mm). Som voksne er de meget vanskelig å artsbestemme, men gallemygg er som regel artsspesifikke med hensyn til vertsplante. De kan derfor som regel bestemmes ut fra vertsplanten og formen på gallen.

Vitenskapen har liten

oversikt over gruppen, men bare i Norge finnes det minst 100 ulike artet. Sannsynligvis er antallet mye, mye høyere. På verdensbasis kan det være over 1 million arter.

Les mer om turen og se flere bilder her: <https://naturvernforbundet.no/trondelag/referat-fra-tur-til-klukken/>

Foto: Kjell Lundemo

Filmkveld på Kimen

Tirsdag 26. september inviterte vi medlemmene i Naturvernforbundet Stjørdal og Meråker og andre interesserte på kino.

70 naturinteresserte ble med på Kimen kino på Stjørdal for å se **Margareth Olin** sin siste film 'Fedrelandet'. Det var gøy at vi ble så mange, og vi håper at alle hadde en god filmopplevelse.

Etter filmen samlet noen seg på 'Cafe Kulissen' i Kimen for kake, kaffe og/eller konversasjon.

Ål kulturhus skrev følgende om filmen: «*Frå Margreth Olin, regissøren av m.a. Mannen fra Snåsa, Engelen og Barndom, kjem dokumentaren Fedrelandet, ei nær og spektakulær omfamning av vår første kjærleik: Naturen. Med Olin sin 85 år gamle far som guide, opplever me den mest eventyrlige dalen i Noreg, Oldedalen i Nordfjord. Her har han vakse opp, og her har generasjonar før han levd i balanse med naturen. Majestetiske bilete av ville fjell, kalvande brear og yrande dyreliv går side om side med foreldra sine forteljingar om generasjonane som trakka opp stigane, tilhøvet me har til naturen og kva som er verdifullt i livet. Musikken er komponert av unike lydopptak – naturen sine eigne melodiar, omsett og framført av London Contemporary Orchestra. Med Fedrelandet har Margreth Olin laga sin mest storslagne film, og samstundes hennar mest personlege, med Wim Wenders og Liv Ullmann på laget som utøvande produsent*».

Ekskursjon til Vikanbukta fuglefredningsområde 29. september

Vi liker langfjære, solnedgang og godt selskap, og fikk med oss omtrent 20 personer, av dem et barn, på denne naturgledeturen. Vi ble velsignet med ca 15 plussgrader, vindstille og lettskyet vær med lav sol over horisonten og solnedgang bak bergene i nordvest.

Det var skikkelig langgrunt, og vi kunne gå flere hundre meter utover og innover i bukta. De som ikke brukte støvler ble nok litt våte på beina, men stort sett kunne vi gå tørrskodde på den fine stranda som fyller bukta. Vikanbukta er særlig viktig som rasteplass for mange arter av vadefugler på trekk, men er også et område som er viktig for mange andre fuglearter.

Foto: Anne Marit Ligaard

Fugleekspert og feltbiolog Tom Roger Østerås samt professor emeritus i biologi Arne Moksnes var turledere på vår fjæreekskursjon. Dette fuglefredningsområdet på Stjørdal er deres nærnatur som de begge kjenner godt.

Anne Marit Ligaard

Vi så fugler på trekk. Særlig utmerket kortnebbgås og grågås seg med å fly over oss i vakre og skiftende formasjoner og i store mengder. Noen landet også ikke langt fra oss. Vi snakket om hvor de kommer fra, hvor de er på vei, familie- og matvaner, jakt på fuglene, utbredelse, bestandsutvikling og flere stille spørsmål som de fikk svar på.

Vi så også andre fugler: Stokkand, Ærfugl, Kvinand, Siland, Storskarv, Gråhegre, Spurvehauk, Hettmåke, Gråmåke, Svartbak, Rødstrupe, Svarttrost, Kaie og Kråke. (Undertegnede stilte kun med mobilkamera, derfor er fuglene dessverre ikke dokumentert med bilder). Vi observerte flyvende fugler, fugler som svømte og dykket, fugler som kraket og pratet, forskremte fugler, fugler som spiste fisk og som forsynte seg med det de fant i fjæra. Vi hørte også skudd fra Værnes flyplass der de ofte skyter varselskudd for å skremme fugler unna flystripa.

En nylig rapport viser 80 prosent nedgang i vinterbestandene av sjøfugl i Trondheimsfjorden siden 1980, og vi snakket litt om hva dette skyldes og hvilke tiltak som kan være viktige for å beskytte sjøfuglene og økosystemene i og i tilknytning til fjorden.

Et viktig mål med ekskursjonen var å demonstrere de økologiske tilpasningene hos alger og virvelløse dyr i de ulike sonene i fjæra.

Lengst sørøst i Vikanbukta ligger en odde som skiller fuglefredningsområdet fra Storvika. Der er det en nordvendt bergvegg med brunalger/tang som vi kikket på. Nevnt ovenfra og nedover i soneringen på bergveggen vokser: Sautang, Kaurtang (også kalt Spiraltang), Blæretang, Grisatang. Disse ligger helt tydelig i hvert sitt sjikt i det området som blir dekt av vannet under full flo.

Like ovenfor tangen ligger så et svart belte med laven marebek. Den er avhengig av saltvanns-sjøsprøyt og danner derfor et belte over sauetangen så høyt som sjøsprøyten når. Lavartene lenger oppe er ikke så påvirket av sjøen. Der dominerte vanlig messinglav og flere moser. Enda lengre oppe vokser det blant annet rosenrot, bergfrue og flere planter. Trekker vi lengre oppover eller inn i vika, som for øvrig heter Brynhildsvika, finner vi blant annet gran, furu, bjørk og rogn, men da har vi nok beveget oss ut av fuglefredningsområdet.

Når vi vandret vestover i langfjæra kunne vi se utallige sandhauger etter fjæremark. Etter hvert fant vi flere Strandkrabber, Tanglopper og små fisker som gjemte seg i tanghaugene bortover fjæra, blant annet: Femtrådet tangbrosme, Trepigget stingsild, Tangstikling og Grønngylt.

Les mer og se mange flere bilder her:

<https://naturvernforbundet.no/trondelag/naturgledetur-for-a-se-pa-livet-i-fjaera/>

Den store klimamarkeringen 20. november

«Hva har torvmoser og orangutanger til felles? Verden sett med myrbriller» var tittelen på Marte Fandrem's flotte foredrag på Naturvernforbundets arrangement på Stjørdal bibliotek i forbindelse med Den store klimamarkeringen. Fandrem er stipendiat ved Institutt for naturhistorie, NTNU Vitenskapsmuseet. Hun arbeider med en doktorgrad om torvmoser og økosystemtjenester for myr, der hun ser på både naturlig, forstyrret og restaurert myr og sier at myr er «en av naturens beste innebygde klimaløsninger».

Foto: Morten Harper

Fandrem påpekte at på bare 3 % av jordas landoverflate lagrer myrene ca. 30% av alt det organiske jordkarbonet, eller dobbelt så mye som det karbonet som er lagra i skogbiomassen. «Det gjør myrene til de mest karbontette arealene på land. Vi snakker om en av naturens beste innebygde klimaløsninger», fortalte Fandrem.

Foredraget skapte stort engasjement med mange spørsmål fra salen. Det var et velfyllt bibliotekamfi denne kvelden med over 40 tilhørere.

Foto: Morten Harper

Arrangementet hadde også premiere på filmen «Frigården 2023 – Fra lufta» av Steinar Johansen. Frigården i Lånke er et av områdene i Stjørdal med mye myr, som nå er truet av utbygginger.

Videre var det presentasjon av rapporten «Hell Arena – konsekvenser for naturmangfold og vannforurensning», ved faggruppen som har skrevet rapporten for Frigårdens venner.

Håvard Knotten, pensjonert sivilingeniør i hydrologi, innledet om vann, erosjon og hydrologi.

Per Inge Værnesbranden, leder i BirdLife Stjørdal, fortalte om fuglelivet på Frigården, og Arne Moksnes, professor emeritus ved NTNU, om store mangler i de foreliggende utredningene fra Hell Arena-prosjektet av fugl og pattedyr.

Stand i Meråker

I Meråker markerte Naturvernforbundet Den store klimamarkeringen med stand og bålpanne i det vinterfriske været. Våre styremedlemmer fra Meråker fikk snakket med folk og delt ut brosjyren vår og løpesedler for klimaaksjonen.

Alette Sandvik, Gunnhild Østerås og Bård Rørvik på stand 20. november. Foto: Kjell Lundemo

Debattinnlegg og mediaomtaler

Vi har hatt flere innlegg og fått ulike omtaler i lokalavisene Bladet, StjørdalsNytt og Meråkerposen i løpet av 2023. Linker til noen av disse ligger på hjemmesida vår:

<https://naturvernforbundet.no/trondelag/lokallag/stjordal-og-meraaker/>

Ellers finner man det meste gjennom å søke på Naturvernforbundet i de ulike avisene.

Vi har også fått inn debattinnlegg i Adresseavisen, og Frigården har blitt omtalt i Trygve Lundemos kronikker.

I tillegg har vi blitt intervjuet i lokalradioen.

Ellers

Vårt forslag til vinner av Stjørdal kommunes miljøpris, Frigårdens venner, ble ikke vurdert fordi det ble sendt inn etter fristen. I 2024 er det uaktuelt å gjenta denne tabben.

Vi er takknemlige for støtten fra alle trofaste medlemmer og er veldig glade for alle nye som melder seg inn i Naturvernforbundet

Hilsen styret i Naturvernforbundet i Stjørdal og Meråker